

OD REDAKCJI

Emblematyka (sztuka łączenia słów i obrazów w nowe symboliczne całości) oraz emblemat (gatunek stojący na pograniczu literatury i sztuk plastycznych), jak również tendencje i formy im pokrewne stały się w ostatnim półwieczu przedmiotem uwagi uczonych o rozmaitych zainteresowaniach i specjalnościach. Emblematyka, za której oficjalne narodziny uznaje się opublikowanie przez Andreasa Alciatusa *Książeczki emblematów* w latach trzydziestych XVI stulecia, okazuje się obszarem badawczym niezwykle bogatym i płodnym, zdolnym dać zajęcie zarówno historykom literatury, sztuki i idei, jak teoretykom komunikacji, badaczom dziejów książki czy kultury materialnej.

Nie dziwi więc, że ukazują się coraz to nowe monografie i tomy zbiorowe, w których tytułe pojawia się termin „emblem”, reprinty, wydania krytyczne i współczesne tłumaczenia tomów emblematycznych. Od lat osiemdziesiątych XX wieku publikowane jest specjalistyczne pismo „Emblematica”, a badacze spotykają się na konferencjach, między innymi podczas międzynarodowych spotkań organizowanych przez the Society for Emblem Studies. Ostatnie lata przyniosły też liczne inicjatywy zmierzające do udostępnienia online katalogów i emblematycznych bibliografii, zdigitalizowanych kolekcji najbogatszych w emblemata bibliotek, przedstawienia emblematycznego dorobku poszczególnych autorów, narodów i języków.

Badania nad polską emblematyką – przede wszystkim piśmiennictwem emblematycznym – najwięcej, rzecz jasna, zawdzięczają wysiłkowi Pauliny i Janusza Pelców, których prace stanowią obowiązkowy punkt wyjścia studiów uczonych młodszych pokoleń. Świadczą o tym także artykuły zebrane w tomie oddawanym do rąk czytelników. W niniejszym zeszycie „Terminus-a” pomieszczono przede wszystkim opracowania analizujące staropolskie emblemata i oddziaływanie tradycji emblematycznej na rodzime piśmiennictwo. Znajdziemy tu między innymi teksty poświęcone kompozycjom

słowno-obrazowym o podobnej do klasycznego emblematu strukturze (Bartłomiej Czarski, Elżbieta Chrulska), przejawach myślenia emblematycznego w drukach religijnych (Iwona Słomak, Anna Paulina Pawłowska), kazaniom i epitalamiom o emblematycznych koneksjach (Dariusz Dybek, Michał Kuran, Ewelina Drzewiecka) oraz rękopiśmiennym subskrypcjom do kompozycji Vaeniusa i Hugona (Radosław Grześkowiak, Jakub Niedźwiedź). Drukujemy także oparty na obszernych badaniach źródłowych tekst o teorii i praktyce hieroglificznej (Magdalena Górska) oraz edycję emblematycznych epitalamiów (Radosław Grześkowiak). W większości opracowań zajęto się zabytkami powstałymi na terenie dawnej Rzeczypospolitej, choć w numerze znalazło się miejsce także dla tekstów o niderlandzkich śpiewnikach emblematycznych i tłumaczonym w XVII wieku na język polski poemacie niemieckiego poety Jakuba Baldego.

Justyna Kiliańczyk-Zięba